

.....
Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

.....
Po pošti stane mesečno
3 K 20 v
Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.
Telefon 3/VL.
.....

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Letnik 2.

Maribor, torek 28. januarja 1919.

Štev. 22.

Krvavi izgredi.

Dogodki včerajšnega dne so nam spet pokazali, kako lahko pride do izgredov, katerih seveda noben pošten človek ne more biti vesel. Kakor navadno so pri takih izgredih žrtve ljudje, ki so morda najmanj mislili na provokacije. Saj smo zvedeli, da je ranjen menda tudi neki otrok, da je dalje ustreljena neka stara ženska itd.

Gotovo je, da nekateri boljši ljudje niso mislili, da zna iz demonstracije nastat krvav boj, a kdor je to enkrat preizkusil, ta ve, kako ne nadoma najmanjši povod nepremišljenih in kolekličnih, obenem pa nacionalno hujskajočih ljudi z neumno besedo, z nesramnim dejanjem naenkrat povzroči boj strasti, ki peljejo do krvoprolitja.

Da so nekateri nemški šoviniisti včeraj pošteno izzivali in podžigali bojno razpoloženje že itak po vojski in po kritičnih dogodkih zadnjih mesecev razburljivih ljudi, je tako gotovo, da jim čisto mirno pripišemo glavno krivdo včerajšnjih dogodkov. Eksperimenti z demonstracijami, zlasti ristih ljudi, ki si v pretekli vojni niso zaslužili prav nobenega spoštovanja, taki eksperimenti so zlasti dandanes tako nevarni, da neizogibno vodijo do krvavih posledic.

Bil sem priča streljanja na Glavnem trgu. Par minut preje pa sem se iz neke slutnje čutil, videč, da neki gospod pelje svojo hčerko po trgu. Kakšno nerazumevanje situacije, kajti par minut na to so počili prvi strelji,

Zgodilo se je, zdaj je prepozno še več praviti. Vprašamo le, kaj bo uspeh tega. Amerikanski komisar Miles se je izjavil, da mu je žal, da so se ti izgredi vršili radi njega, da pa ne bodo imele nikakih posledic. Mi smo sicer prepričani, da ne bodo imeli bogve kakšnih posledic,

Zato pozivljamo ljudi in oblastva, naj vse opustijo, kar bi mogli izzvati nove izgrede. Politika pa cesti naj šploh ne pride več do veljave. Glajmo torej vsi, da z lepim ravnanjem preprečimo vsako nasilnost, vsako dejanje, ki bi bilo

proti zahtevam človečnosti in pravice. Proč s šovinizmom: to veljaj, zlasti Nemcem, a tudi nam!

Potek včerajšnje demonstracije je bil sledeči:

Že okoli 11. ure so se pojavili na ulicah razni otroci posebno dijaki obeh spolov okončani z nemški traki. Te so poslali prireditelji demonstracije na ulice, da poskusijo, kako se bo postopalo proti demonstrantom. Ker se proti tem ni postopalo, se je pojavilo vedno več demonstrantov na ulici, posebno odraslih, ki so okinčani s frankfurtarskimi traki Heil klicali, pfuj Windische, Hoch Deutschösterreich, Pfuj Mörder Peter, Nieder mit den Windischen; to so bile klici, ki so se vedno glasneje in strastnejše slišali iz množice. Med tem so se nekatere frankfurterske zastave pokazale raz hiš. To je množico se bolj razdivjalo. Krik in vik je postal vedno hujši. Proti 12. uri je došlo nemško socijaldemokratsko delavstvo, med katerimi so bili okinčani samo nekaterimi z nemškimi traki. Sprevod se je pomikal pred okrajno glavarstvo, kjer je bila ameriška komisija. Tukaj je nastal še hujši kraval. Zapeli so „Die Wacht am Rhein“, kar je posebno neprijetno dirnilo navzoče francoske člane komisije. Deputacija, katero je vodil dr. Schmiderer, ni bila niti sprejeta od ameriške komisije.

Cela množica je drvila po Bismarkovi ulici in Tegetthoffovi ulici, med potom so pobili šipe pri slovenskih gostilnah Golec in Meden. Prvi napad na stražo se je izvršil na Grajskem trgu. Tam so padli od strani demonstrantov prvi strelji. Dogajalo so se slučaji, da so Slovence na ulici napadli, jih pretepali in pobili na tla. V Tegetthoffovi ulici so napadla in ranili g. Porekarja, v Gosposki ulici so napadli sina g. dr. Verstovškega in nekega dijaka.

Množica je postala vedno drznejša. Kričali so: „Marburg ist deutsch, wir sind die Herren der Stadt, sie getrauen sich nicht gegen uns vorzugehen!“ Da so vsled takih besed postali demonstranti vedno smejejši, kljub temu, da so jih nekateri zmernejši elementi mirili. To se je posebno pokazalo na Glavnem trgu, kamor se je razlila masa ljudstva. Silili so proti vhodu na magistrat, kjer je stalo samo nekaj stražnikov. Policijskega komisarja, ki je hotel narediti pred magistratom mir in red, so napadli in vrgli na tla. Prišli so mu na pomoč vojaki.

Padlo je iz vrst demonstrantov par strelav, na kar je vojaštvo s strelji odgovorilo. Večina vojakov je streljala v zrak, nekateri strelji pa so morali iti tako nizko, da so zadeli med demonstrante. Ljudstvo je divje kričeč bežalo na vsi

strani. Bil je grozen prizor, ko so ljudje bežeč padali en čez drugega. Prostor pred magistratom je bil naenkrat prazen, samo uboge žrtve neumne politike so obležale v svoji kri.

Bil je konec demonstracije — grozovit, krvav konec. Ta kri, ki se je včeraj prelila na Glavnem trgu, vpije do neba za maščevanje nad tistimi, ki so uprizorili včerajšnjo brezpomembno in neumno demonstracijo.

Kar nas posebno žalosti je to, da se je dalo mnogo delaystva, ki so vsled tega, ker so v nemški socijalni demokraciji organizirani, posilinenškega mišljenja in so šli nemškim prenapetnežem na limance in demonstrirali z njimi. Mi smo delavce vedno svarili pred neplodnim demonstriranjem, a kakor smo včeraj opazili, brez uspeha. Žalostne posledice so včeraj sami občutili.

Vođitelj ameriške vojaške misije podpolkovnik Miles se je napram okraj. glavarju med tem ko je bila deputacija pri generalu Majstru, izjavil tako le:

Vzemite kot prva vladna oseba in kot imejtelj vladne moči ozemlja, v katerem se nahajam, na znanje in dajte tudi obvestiti v tem trenutku odsotnega g. generala Majstra kot vojaškega poveljnika teh pokrajin, da silno obžalujem, da je moja prisotnost povzročila te demonstracije pred glavarstvom in v mestu Mariboru.

Vendar bodite prepričani, da so vsa ta dejanja popolnoma brezpomembna in da jih jaz niti na znanje ne vzamem.

Ob ednem upam, da se vrši štetje glasov za ali proti Nemški Avstriji, katero so uprizorili Nemci baje na povelje ameriške komisije, popolnoma brez moje vednosti, da jaz nisem dal nikdar takega naročila za tako — štetje, ki je, kakor to mora, uvideti vsak resen in pameten človek, popolnoma brezpomembno.

Ob ednem Vam izražam priznanje za vzorno upravo in red v Vašem ozemlju, kar najbolje priča, da so Slovenci sposobni za vladanje.

Prosim Vas in gospoda generala Majstra, da vzdržite še zanjprej ta red in da se radi izvršenega samolastnega pobiranja glasovnic za Nemško Avstrijo in radi današnjih demonstracij — katerih, povdarjam še enkrat in slovesno, niti na znanje ne vzamem — naj se nikdo ne preganja, kolikor iz posebnih vzrokov radi vzdržanja miru in reda ni nujno potrebno.

Političen pregled.

Velikanski tabor na Koroškem. Guštanj, 27. jan. Včerajšnji tabor je sijajno uspel. Zbralo se je nad 3000 koroških Slovencev. Govorili so dr. Ravnik, Podlesnik in več koroških Slovencev.

Z ogorčenjem so zborovalci protestirali proti zasedanju slovenske zemlje po nemških tolpah in proti italijanski okupaciji.

Vprašanje razoroženja. Kakor poroča »Nieuwe Rotterdamsche Courant«, je »New York Son« zvedel iz Pariza, da je mirovna konferenca včeraj razpravljala o omejitvi oboroževanja. Ministrski predsednik Lloyd George je obrazložil, da se angleška mornarica ne more zmanjšati. Ministrski predsednik Clemenceau je izjavil, da mora Francija imeti večjo vojsko kakor doslej.

Izid volitev v Nemčiji. Končni izid volitev v nemško konstituanto je: V 37 volilnih okrajih s 421 poslanci so dobili: Nemški socialni demokratje 164 mandator. Neodvisni socialisti 24 mandator. Krščanska ljudska stranka (centrum) 88 mandator. Nemška demokratska stranka 77 mandator. Nemška nacionalna stranka 34 mandator. Nemška ljudska stranka 23 mandator. Ostanek 11 mandator si dele med seboj: kmečka zveza (1), bavarska kmečka zveza (4), Welfi (4) in württemberska kmečka zveza (2).

Mariborske novice.

Amerikanska komisija je med demonstracijo in dogodki na Glavnem trgu obedovala v Narodnem domu.

Umrli je v rezervni bolnici častniški namestnik Ivan Omahen. Bil je na koroški fronti, kjer so ga Nemci zajeli. Pri begu iz ujetništva se je skrival po gozdih, se prehladil, dobil legar in včeraj umrl. Pogreb se vrši jutri ob ½2. uri. Počivaj mirno, ljubi brat!

Nemške trake so delili brezplačno v trgovinah Pirchan in Ferner v Gosposki ulici. Treba si je dobro zapomniti!

Gostilne in kavarne se morajo vsled naredbe policije ob 8. uri zvečer zapreti.

Dr. Juritsch aretiran. Znanega hujškača iz Studenc so včeraj aretirali, ker je po mestu izzival. Na Glavnem trgu je med demonstracijo stal za Marijinim spomenikom in ljudi ščuval proti magistratu. Sam se je lepo skrtil na varno a ubogo neumno ljudstvo je gnal proti vojakom.

Nemški deželni glavar grozi. Deželni glavar pl. Kaan je zagrozil generalu Majstru, da bo dal vse graške Slovence zapreti, ako v Mariboru ne spuste iz zaporov tistih nemških in nemčurskih hujškačev, katere je policija, orožništvo in vojaštvo zaprlo radi hujškarij, ki so jih uganjali zadnje dni v Mariboru in okolici. Teh hujškačev je 30 do 40. Logika g. pl. Kaana je jako čudna. On hoče zapreti nedolžne ljudi, dočim so zaprti v Mariboru samo taki, ki so zapor z rovanjem proti obstoječi oblasti in državi že davno zaslužili.

Mariborsko nemško učiteljstvo. Nekateri nemški učitelji in učiteljice so se udeležili korporativno s svojimi razredi včerajšnje demonstracije. Vlačiti nedolžne otroke na cesto h politični demonstraciji, jih tam hujskati, je neodpustno. S takimi ljudmi proč iz šol!

Vznemirjajoče vesti se širijo danes po mestu o novih izgredih, katere nameravajo vpriporiti Nemci z oboroženo silo. Vsled tega je zasedlo vojaštvo vse glavne točke mesta in postavilo strojnice. Mi pozivljamo in prosimo posebno delavce, naj se ne dajo hujskati k demonstracijam, da ne bo nepotrebnih žrtev kakor včeraj.

Sinoči je prišlo na dravskem mostu do izgredov, ker so Nemci napadli slovenskega vojaka. Zbralo se je precejno število Slovencev, ki so ga oprostili in napodili napadalca.

Nemščina se kot obvezen predmet iz vseh ljudskih in meščanskih šol v celem območju Narodne vlade SHS v Ljubljani takoj odpravi. Dovolj se kot neobvezen predmet na štiri in več razrednih ljudskih ter na meščanskih šolah.

Prof. dr. Ilešić, ki je določen, da bo v osebnem spremstvu prestolonaslednika Aleksandra na poti v Pariz, se je vrnil za sedaj v Ljubljano, ker je potovanje odloženo za nedoločen čas.

Prehrana. Ker potujeta te dni na povabilo ministra Pribečevića predsednik Deželne vlade dr. Brejce in podpredsednik dr. Žerjav v Belgrad, se bosta spotoma dogovorila tudi glede dobave živil s Hrvatskega z zemaljsko vlado v Zagrebu. Zato odpade napovedano potovanje deputacije 5 članov Deželne vlade v Zagreb.

Pri Mariborski jetnišnici, tako se nam poroča, je izpraznjeno mesto namestnika jetniškega mojstra, za katero se poteguje tukajšnji paznik Anton Osimitsch, ki začasno že opravlja to službo. Imenovan je prošnjo že vložil, a ker je bil prositelj velik nasprotnik Slovencev, vsled česar so mu pred kratkim dali slovo iz Narodnega doma, se Narodna vlada SHS v Ljubljani opozarja na to dejstvo, da prepreči vsako imenovanje.

Vojaki — pevci Mariborske posadke ki imajo interes na tem, da se med vojaki goji slovensko petje in nastopa javno kot pevski zbor, naj pridejo dne 29. t. m. t. j. v sredo ob ½7. uri na sestanek v gostilni pri Rapocu (Magdalenska predmestje), kjer se dogovorimo glede pevskih vaj i. t. d.

Jahn je bil v nedeljo predpoldan zaprt, ker je izzival, a pri včerajšnji demonstraciji bil je spet zraven. Vprašamo naše merodajne oblasti, zakaj se je tega znanega izzivača sploh izpustilo.

Slovensko trgovsko in obrtno društvo v Mariboru pozivlja vsakega Slovenca, ki ve dati natančne podatke o nemških trgovcih in obrtnikih, ki so se udeležili demonstracije ali z nemškim trakom ali so imeli razobešene nemške zastave po hišah, da to nemudoma društvu javijo. Dotični trgovci ali obrtniki se bodo z imeni objavili v naših listih, ter tako občinstvu pokazalo, kdo so naši sovražniki. Tudi se bodo postavili ob enem na sramoten oder vsi kupci, ki še nadalje podpirajo te hujškače.

Stalno nameščen v Mariboru. Vsled političnih razmer se danes ne vrši zborovanje. **Marburgerca** ustavljena. Sinoči Marburgerca ni več izšla, ker je začasno ustavljena.

Graški listi so mnogo krivi s svojim vednim hujskanjem, da je prišlo do včerajšnjih krvavih prizorov. Prosimo oblasti, naj v interesu mira in reda odtegnejo listom, ki hujskajo, poštni debit.

Oddaja loja. Po naredbi prejšnje avstrijske vlade se je moral oddati loj, kateri se je dobil pri klanju goveje živine, tvrdki Kerschbaumer v Mariboru. Ta naredba ne velja več in se loj ni treba več oddati omenjeni centrali. Na to se opozarjajo mesarji.

Mestna tržnica na Glavnem trgu je začela danes poslovati.

Resen opomin na vojaško oblast. Pri včerajšnjih demonstracijah se je med nemškimi hujškači opazilo tudi mnogo vojakov, ki so se dozda redili po naših vojašnicah. Že precej časa pred temi dogodki se je zlasti ob nočnih urah v gotovih nemških gostilnah in kavarnah po drznem nemškem hejlanju dognalo, da so med jugoslovanskim vojaštvom pomešani tudi

izdajice, ki so sicer nosili jugoslovanske znake in za silo lomili tudi slovenščino (Zvečer pa, ko so bili prosti, so zahajali v družbo nemških hujškačev. Na nevarnost teh potuhnenih izdajic se je zasebno opozarjalo, pa kakor se je včeraj pokazalo, brezuspešno. Včeraj so izdajice vrge krinko proč, in so z frankfurtovsko trikoloro javno in najglasneje nastopili. Istetako so nastopili tudi nemški oficirji, na kar smo tolikrat vojaško oblast opozarjali. Zahtevamo odločno, da se iz naših vojašnic in vojaških zavodov takoj pomete z vsem, kar ni zanesljivo naše!

Vsi delavci, ki so bili zaposleni pred in med vojno v kakem rudniku ali v drugem podjetju v Nemčiji, imajo tam svoje rodbine brez sredstev in jih niso pustili v Nemčiji, naj naznanijo pismeno poverjeništvu za socialno skrbstvo naslednje podatke: Svoje ime, poklic, sedanje bivališče, kje zaposleni; v katerem kraju v Nemčiji živi njihova rodbina (natančen naslov) in število orok; ali ima pohoštvo v Nemčiji; lastni zaslužek; od česa živi rodbina.

Mestna aprovizacija prodaja: Ovseni riž, 1/8 klg za osebo, po 2 K 30 v. Fižolo po 2 K liter. Povojeno meso po 26 K kilogram. Mešano svinjsko mast klg 26 K. Konzervno kavo 1 porcija (koka) 12 v. Suhe slive K 4.40, suhe jabolke (režlje) 6 K, suhe gobe 20 K, paprika 30 K, kavin nadomestek K 7.50 eden klg. Jajce (sveže) 80 v komad. Paradajs konzerve doza (1 klg) 3 K. — Sukanec za revne na karte HA² v pondeljek, HA³ v sredo popoldne. Klobčič stane 20 v.

Juraj Gredlič, brivec
v Tegetthofovi cesti 22 se priporoča jugoslovanskemu občinstvu.

Prva jugoslovanska veletrgovina papirja in galanterije

Vilko Weixl

Maribor, glavni trg 22

priporoča vsakovrstne razglednice, papir, knjige s povesti za mladino in odrasle, knjige z podobanci, albume, igrače i. t. d.

Zaloga vsakovrstnih oblek za moške in fante v veliki izbiri po zmerni ceni. Točno izdelovanje po meri

Ignac Božič, krojač, Tegetthofova cesta št. 34

A. Vertnik

trgovina z mešanim blagom in premogom
Sodnijska ulica 17

priporoča se občinstvu.

Urar Franjo Bureš, Tegetthofova cesta 39
prevzame vsa popravila.

Sukanec (cvirn) tanjša številke za šivalni stroj, črni in beli, je v večji množini na razpolago v trgovini Vilko Weixl, Glavni trg 22.

Jože Ulaga, Tegetthofova cesta 21
priporoča

blago na obleke za moške in ženske, druk in drugo manufakturno blago, ter kravate, kolirje in srajce.

Trgovina s papirjem

Ivanka Weixl, Gospodska ulica 33
priporoča razglednice, papir in druge pisarniške ter šolske potrebščine.